

René Manger & Harry Offringa

Kader De Beekrombout is terug in de Drentsche Aa!

Vrouwtje Beekrombout
(*Gomphus vulgatissimus*)
(foto: René Manger)

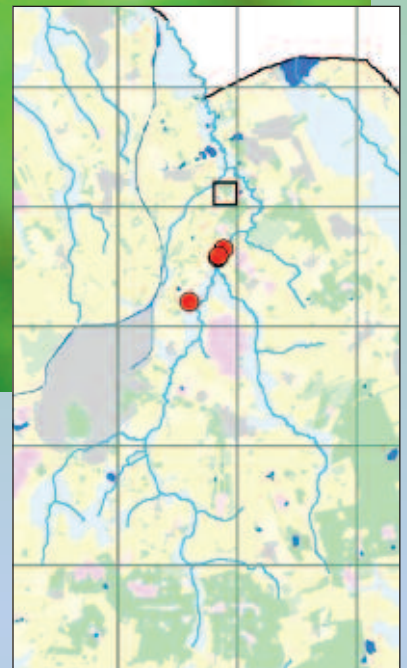
In 2011 is de Beekrombout (*Gomphus vulgatissimus*) na een periode van 89 jaar afwezigheid weer in het Drentsche Aa-gebied waargenomen. De terugkeer van deze libellensoort is een bewijs dat de waterkwaliteit van de Drentsche Aa de laatste decennia is verbeterd. De Beekrombout is in Nederland een bedreigde soort (Rode lijst) en plant zich voornamelijk voort in beken en rivieren met een goede waterkwaliteit.

De eerste Drentse waarneming van de Beekrombout uit 1922 (NVL, 2002) bevond zich verrassend genoeg slechts iets noordelijker (Zeegse, fig. 1) dan die van de herontdekking bij Oudemolen in 2011 (Bot, 2012). Mogelijk bevonden zich in het begin van de vorige eeuw in de Drentsche Aa enkele populaties van de Beekrombout. Landelijk gezien nam de populatie Beekrombout in de dertiger jaren sterk af. Alleen in Zuid-Nederland bevonden zich nog enkele populaties. Pas in de jaren negentig nam de soort richting het noorden (Oost-Nederland) weer toe (NVL, 2002).

De soort is afhankelijk van beken met schoon, zuurstofrijk water waar bij fijn sediment, dood organisch materiaal en tevens onbegroeide zandige delen aanwezig zijn. De achteruitgang van de soort werd veroorzaakt door een dramatische verslechtering van de waterkwaliteit van stromende wateren in combinatie met het op grote schaal aanpassen van de morfologie van beken, zoals kanalisatie en het aanbrengen van beschoeiing (Bouwman et al., 2008). De larven leven gedurende drie jaar vooral in de stromingsluwe gedeelten van de beek. Uit onderzoek in Limburg is gebleken dat larven van de Beekrombout voornamelijk worden aangetroffen op plaatsen waar de bovenste laag van de onderwaterbodem bestaat uit een kleinschalige afwisseling van fijnkorrelige substraten en detritus. De grove detritus in de vorm van verterende bladeren biedt de larven beschutting tegen predatoren, terwijl hier tevens een ruim aanbod van prooidieren voorhanden is (Gerards, 2012).

In 2005 werd de Beekrombout in Zuidoost Drenthe waargenomen. Deze exemplaren waren vermoedelijk zwervers afkomstig vanuit de Vecht in Noordoost Overijssel. Vanaf de herontdekking in 2011 zijn

Fig. 1. Verspreiding van de Beekrombout (*Gomphus vulgatissimus*) in de Drentsche Aa.
□ : waarneming uit 1922.
● : waarnemingen vanaf 2011.

imago's van de soort elk jaar in de Drentsche Aa waargenomen. Zo werd onder andere in 2013 bij Taarlo een eerste vrouwtje van de Beekrombout waargenomen. Dit maakt de aanwezigheid van een populatie van deze soort aannemelijk (Manger et al., 2014). Uit inventarisaties van de Drentsche Aa is gebleken dat de getroffen maatregelen in de laatste decennia, zoals beekherstel en verbetering van de waterkwaliteit, voor libellen een gunstig effect hebben opgeleverd (Vliegthart et al., 2011).

Literatuur

- Bot, S., 2012. Beekrombouten (*Gomphus vulgatissimus*) langs de Drentsche Aa in juni 2011 en 2012. *Brachytron* 15(1): 53-55.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat, 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron* 11(2): 103 - 198.
- Gerards, R., 2012. Larvaal habitat van de Beekrombout (*Gomphus vulgatissimus*) in enkele Nederlands Limburgse beken. *Brachytron* 15(1): 3-15.
- Manger, R., G. Abbingh, H. Schinkel, J.-J. Mekkes & R.J. Koops, 2014. Libellen in Drenthe. Stichting Libellenwerkgroep Drenthe, Assen.
- NVL (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie), 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS Nederland, Leiden.
- Vliegthart, A., R.P.J.H. Struijk, D.L. Bekker & B. Koese, 2011. Beleidsmonitoring OBN-fauna in het Drentse Aa-gebied (VOFF rapportnummer 2010.032). Stichting VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF), Nijmegen.

R. Manger
MangerEco
Stoepveldsingel 55, 9403 SM Assen
rene@mangereco.nl

H.P. Offringa
Staatsbosbeheer Drenthe
Molensteeg 2, 9484 TE Oudemolen
h.offringa@staatsbosbeheer.nl